

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย โดยการสังเกตเชิงพรรณนา (Observational study) ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง (Cross-sectional descriptive design) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความฉลาดทางอารมณ์โดยรวม และรายด้านของนิสิตคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร และเพื่อศึกษาปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ประชากร

ประชากรเป้าหมาย คือ นิสิตคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ประชากรตัวอย่าง คือ นิสิตคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ชั้นปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 322 คน โดยทำการเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถามจำนวน 3 ชุด โดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วยส่วนประกอบดังนี้

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 12 ข้อ ข้อมูลส่วนครอบครัว จำนวน 9 ข้อใหญ่ และ 3 ข้อย่อย ข้อมูลส่วนสังคม จำนวน 2 ข้อใหญ่ และ 5 ข้อย่อย โดยแบบสอบถามชุดนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมี ศ.พญ.อุมาพร ตรังคสมบัติ เป็นผู้พิจารณาความถูกต้องและความเหมาะสมของข้อคำถามในแบบสอบถาม

ชุดที่ 2 เป็นแบบประเมินภาวะสุขภาพจิต ได้ใช้ดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตคนไทยฉบับย่อ (TMHI-15)⁽²⁸⁾ ของนพ. อภิชัย มงคล และคณะ ซึ่งเป็นดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตคนไทยที่พัฒนาขึ้นใหม่ (พ.ศ 2547)ทั้งสิ้น 15 ข้อ โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมิน (Cronbach Coefficient alpha) มากกว่า 0.80 แสดงว่ามีค่าความเชื่อมั่นของความสอดคล้องภายใน ในแต่ละรายการคำถามค่อนข้างสูง สามารถนำไปใช้ในระดับประเทศได้เนื่องจากพัฒนามาจากตัวแทนของประชากรจากทุกภาคของประเทศ และผ่านการทดสอบภาษาจากเพศ วัย (ช่วงอายุตั้งแต่ 15-60 ปี) การศึกษาและศาสนาที่แตกต่างกัน และด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้ดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตคนไทยฉบับย่อ (TMHI-15) นี้ในการประเมินภาวะสุขภาพจิตของนิสิตคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร การตรวจให้คะแนนภาวะสุขภาพจิต มีรายละเอียดดังนี้

การให้คะแนนแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ข้อที่ 1, 2, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 แต่ละข้อจะให้คะแนน
ดังต่อไปนี้

ไม่เลย = 0 คะแนน

เล็กน้อย = 1 คะแนน

มาก = 2 คะแนน

มากที่สุด = 3 คะแนน

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ข้อที่ 3, 4, 5 แต่ละข้อจะให้คะแนนดังต่อไปนี้

ไม่เลย = 3 คะแนน

เล็กน้อย = 2 คะแนน

มาก = 1 คะแนน

มากที่สุด = 0 คะแนน

การแปลผล

เมื่อรวมคะแนนทุกข้อแล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติซึ่งได้ใช้ค่าที่เป็น
คะแนนตรงกลาง (Median) เป็นเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

35-45 คะแนน หมายถึง สุขภาพจิตดีกว่าคนทั่วไป

28-34 คะแนน หมายถึง สุขภาพจิตเท่ากับคนทั่วไป

27 คะแนน หมายถึง สุขภาพจิตต่ำกว่าคนทั่วไป

ชุดที่ 3 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของ
กรมสุขภาพจิต⁽²⁷⁾ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 52 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมิน (Cronbach
Coefficient alpha) ด้านดี เก่ง สุขและภาพรวมเท่ากับ 0.75, 0.76, 0.81 และ 0.85 ตามลำดับ ส่วนค่า
ความเชื่อมั่นแบบครึ่ง (Split-half reliability) ในด้านดี เก่ง สุขและภาพรวมเท่ากับ 0.83, 0.86, 0.71
และ 0.74 ตามลำดับ ซึ่งจากการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมิน (Cronbach Coefficient
alpha) ในกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยนี้ พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินด้านดี เก่ง สุขและ
ภาพรวมเท่ากับ 0.70, 0.67, 0.76 และ 0.86 ตามลำดับ ซึ่งแสดงว่าแบบประเมินนี้มีความน่าเชื่อถือ
ในระดับดีสามารถนำมาใช้ในการวิจัยนี้ได้ โดยความฉลาดทางอารมณ์จำแนกออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จัก
เห็นใจผู้อื่นและรับผิดชอบต่อส่วนรวม ซึ่งมีคำถาม 18 ข้อ (ข้อ 1-18) ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย
ดังนี้

1.1 ควบคุมตนเอง ข้อ 1-6

1.2 เห็นใจผู้อื่น ข้อ 7-12

1.3 รับผิดชอบ ข้อ 13-18

2. ด้านเก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจ
แก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่น ซึ่งมีคำถาม 18
ข้อ (ข้อ 18-36) ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ดังนี้

2.1 แรงจูงใจ ข้อ 19-24

2.2 ตัดสินใจและแก้ปัญหา ข้อ 25-30

2.3 สัมพันธภาพ ข้อ 31-36

3. ด้านสุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข มีความภาคภูมิใจในตนเอง พอใจในชีวิตและมีความสุขสงบทางใจ ซึ่งมีคำถาม 16 ข้อ (ข้อ 37-52) ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ดังนี้

3.1 ภูมิใจตนเอง ข้อ 37-40

3.2 พอใจชีวิต ข้อ 41-46

3.3 สุขสงบทางใจ ข้อ 47-52

ในแต่ละข้อมีคำตอบให้เลือก 4 คำตอบ คือ ไม่จริง จริงบางครั้ง ก่อนข้างจริง จริงมาก โดยให้ผู้ตอบใส่เครื่องหมาย $\surd$ ลงในช่องที่คิดว่าตรงกับตนเองมากที่สุด

การตรวจให้คะแนน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ข้อ 1, 4, 6, 7, 10, 12, 14, 15, 17, 20, 22, 23, 25, 28, 31, 32, 34, 36, 38, 39, 41, 42, 43, 44, 46, 48, 49, 50 ให้คะแนนดังต่อไปนี้

ไม่จริง ให้ 1 คะแนน

จริงบางครั้ง ให้ 2 คะแนน

ก่อนข้างจริง ให้ 3 คะแนน

จริงมาก ให้ 4 คะแนน

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ข้อ

2,3,5,8,9,11,13,16,18,19,21,24,26,27,29,30,33,35,37,40,45,47,51,52 ให้คะแนนดังต่อไปนี้

ไม่จริง ให้ 4 คะแนน

จริงบางครั้ง ให้ 3 คะแนน

ก่อนข้างจริง ให้ 2 คะแนน

จริงมาก ให้ 1 คะแนน

การประเมินผลความฉลาดทางอารมณ์ คือ รวมคะแนนและหาค่าเฉลี่ย นำค่าที่ได้มาเปรียบเทียบว่ามีคะแนนเฉลี่ยสูง เท่ากับ หรือต่ำกว่าช่วงคะแนนเฉลี่ยปกติ ทั้งความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวม ความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี เก่ง สุข และด้านองค์ประกอบย่อย ผลที่ได้เป็นการประเมินโดยสังเขป คะแนนเฉลี่ยที่ต่ำกว่าปกติ ไม่ได้หมายความว่ามีความผิดปกติในด้านนั้น เพราะความฉลาดทางอารมณ์เป็นสิ่งที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา คะแนนเฉลี่ยที่ต่ำกว่าปกติในด้านนั้นๆ จึงเป็นข้อเตือนใจให้หาทางพัฒนาด้านนั้นๆ ให้มากยิ่งขึ้น

ช่วงคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ปกติที่กรมสุขภาพจิตกำหนดไว้เป็นดังนี้

ความฉลาดทางอารมณ์	คะแนนเฉลี่ยปกติ	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ช่วงคะแนนปกติของประชาชนไทย
ความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวม	154.00	16.3	138-170
1. ความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี	53.20	5.5	48-58
1.1 ควบคุมตนเอง	15.50	2.1	14-18
1.2 เห็นใจผู้อื่น	18.10	2.4	15-21
1.3 รับผิดชอบ	19.60	2.9	17-23
2. ความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่ง	52.30	6.8	45-59
2.1 แรงจูงใจ	17.90	2.8	15-21
2.2 ตัดสินใจและแก้ปัญหา	16.80	2.8	14-20
2.3 สัมพันธภาพ	17.50	2.9	15-21
3. ความฉลาดทางอารมณ์ด้านสุข	48.50	6.9	42-56
3.1 ภูมิใจตนเอง	11.40	2.1	9-13
3.2 พอใจชีวิต	19.00	3.1	16-22
3.3 สุขสงบทางใจ	18.10	3.2	15-21

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถึงคณบดี คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อเสนอเรื่องขออนุมัติในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ณ คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จ. พิษณุโลก ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2550 โดยก่อนเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้ชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของงานวิจัยและส่วนประกอบของแบบสอบถาม จำนวนข้อคำถาม และการเก็บรักษาข้อมูลเป็นความลับ จากนั้นให้นิสิตทันตแพทย์ทำการตอบแบบสอบถามใช้เวลาประมาณ 30 นาที
3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมSPSS จำนวนแบบสอบถามที่สามารถนำมาวิจัยทั้งหมด 302 ชุด คิดเป็น 93.78%

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสังคม ภาวะสุขภาพจิตและคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ โดยใช้ค่าแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวมระหว่างกลุ่มตัวแปรด้วย Independent sample t-test และ Analysis of variance (One-Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวแปร จะทำการเปรียบเทียบเชิงซ้อน(Multiple comparison)ด้วยวิธี LSD (Fisher's Least-Significant Difference) เพื่อหาว่าตัวแปรคู่ใดบ้างที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง อายุ รายรับต่อเดือน เกรดเฉลี่ยสะสม และคะแนนสุขภาพจิตของนิสิตกับคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวม โดยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation)
4. วิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวม โดยการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Linear Regression)